

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/68/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4412215336
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4412215336.2

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobkyne: V. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XXX, XXX XX R., zastúpenej JUDr. Vladimírom Lamačkom ml., advokátom so sídlom Hlavné nám. 7, 940 02 Nové Zámky, IČO: 37 261 560, proti žalovanému: Slovenská republika - Vodohospodárska výstavba, š. p., so sídlom Karloveská 2, 841 04 Bratislava, IČO: 00 156 752, zastúpenému SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 36 862 711, o určenie, že nehnuteľnosti tvoria predmet dedičstva po poručiťelovi Ferdinandovi Kubišovi, o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Nové Zámky č. k. 9C/171/2012-366 zo dňa 04.03.2020, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
Žalobkyni voči žalovanému priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Nové Zámky (súd prvej inštancie) napadnutým uznesením č. k. 9C/171/2012-366 zo dňa 04.03.2020 priznal žalobcovi voči žalovanému právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil s odkazom na ustanovenia § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2, § 470 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa žalobou zo dňa 02.07.2009 domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. úz. R., vedených na LV č. XXX, ako parc. č. XXXX/X - záhrady o výmere 625 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 99 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 29 m² s domom súp. č. XXX v podiele 1/1 a parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha (dvor) o výmere 1097 m² v podiele 1/2. Žalobu odôvodnila tým, že je dcérou neb. O. F., ktorý na základe rozhodnutia bývalého Štátneho notárstva v Nových Zámkoch č. D 1595/91 zo dňa 17.06.1991 zdedil predmetné nehnuteľnosti po poručiťelke neb. C. O., rod. F.. Do dedičstva po nej neboli pojaté nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto konania, až na základe rozsudku Okresného súdu Nové Zámky č. k. 12C/135/99 zo dňa 28.02.1990, súd určil, že do dedičstva patria uvedené nehnuteľnosti.

2. Súd dospel k tomu záveru, že v tomto konaní bol plne úspešný žalobca, ktorý si uplatnil náhradu trov konania. Krajský súd vo svojom rozsudku prvoinštančného súdu uložil povinnosť rozhodnúť opätovne o nároku žalobcu na náhradu trov konania s poukazom na to, že žalobca menil počas konania právny dôvod žaloby a petit žaloby, čo malo určitý vplyv na dĺžku sporu. Z konania je zrejmé, že právny zástupca žalobcu podal dňa 02.07.2009 žalobu o určenie vlastníckeho práva, ktorá žaloba bola v plnom rozsahu opodstatnená, žalobca len v dôsledku právneho názoru odvolacieho ako aj dovolacieho súdu zmenil petit žaloby v zmysle právneho názoru druhoinštančného súdu, ktorý tento právny názor vyslovil v rozsudku zo dňa 08.10.2014. Súd mal za to, že trovy vynaložené právnym zástupcom žalobcu v prospech žalobcu viedli k úspešnému uplatneniu práva žalobcu, teda trovy právneho zastúpenia žalobcu boli účelne vynaložené na uplatňovanie alebo bránenie práva.

3. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný navrhujúc napadnuté uznesenie zmeniť a žalovanému priznať nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania voči žalobkyňi v rozsahu 100 %, in eventum stranám nárok na náhradu trov konania nepriznať. Podané odvolanie odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 365 ods. 1 písm. d) a h) CSP. Namietal, že žalobkyňa sa nesprávne domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, pričom až 16.03.2015 požiadala o zmenu petitu žaloby, preto sa do tohto dňa domáhala niečoho, na čo nemala hmotnoprávny nárok. Nemožno tvrdiť, že išlo o odôvodnené a účelne vynaložené výdavky žalobkyne v súvislosti s uplatňovaním práva. Ak by žalobkyňa od začiatku správne formulovala petit, nadbytočné trovy konania by nevznikli. Žalobkyňa zapríčinila dlhé nehospodárne konanie, pričom zavinila i trovy konania podľa § 256 ods. 1 CSP, preto mal súd priznať aspoň za obdobie od 02.07.2009 do 16.03.2015 náhradu trov konania žalovanému. Žalovaný tiež namietal, že súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s dôvodmi hodnými osobitného zreteľa.

4. K odvolaniu žalovaného doručila súdu vyjadrenie žalobkyňa navrhujúc napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdiť. Uviedla, že úspešnej strane sporu nemôže byť na škodu využitie jej dispozičného práva s meritórnym návrhom.

5. K vyjadreniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný. Poukázal na fakt, že podľa § 251 CSP sa za trovy konania považujú odôvodnené a účelne vynaložené náklady. V kontexte skutkového stavu a priebehu sporu nemožno akceptovať, že by náklady vynaložené žalobkyňou boli odôvodnené a účelné. Poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 378/2013. Žalobkyňa neuniesla ťarchu dôkazného bremena v otázke preukázania oprávnenosti a účelnosti vynaložených výdavkov. Záverom sa žalovaný pridržiaval tvrdení uvedených v podanom odvolaní.

6. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) rozhodujúc o včas podanom odvolaní žalovaného uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

7. Odvolací súd preskúmaním obsahu súdneho spisu zistil, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. úz. R., vedených na LV č. XXX, ako parc. č. XXXX/X - záhrady o výmere 625 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 99 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 29 m² s domom súp. č. XXX v podiele 1/1 a parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha (dvor) o výmere 1097 m² v podiele 1/2. O podanej žalobe rozhodol pôvodne súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 4C/121/2009-94 zo dňa 22.03.2010 tak, že žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Po podaní odvolania Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 6Co/172/2010-121 zo dňa 03.05.2011 napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Proti rozsudku Krajského súdu v Nitre podala žalobkyňa dovolanie, Najvyšší súd SR sp. zn. 3Cdo/198/2011 zrušil druhoinštančný rozsudok a vrátil vec na ďalšie konanie. Krajský súd v Nitre č. k. 6Co/316/2011-153 zo dňa 30.04.2012 zrušil pôvodný prvoinštančný rozsudok súdu. Následne súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol druhýkrát rozsudkom č. k. 9C/171/2012-237 zo dňa 25.02.2012. Tento rozsudok bol uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/257/2013-263 zo dňa 08.10.2014 opätovne zrušený. Uznesením zo dňa 07.05.2015 súd pripustil zmenu petitu žaloby v tom znení, že predmetné nehnuteľnosti tvoria predmet dedičstva po poručiťovi O. F.. Po zmene petitu žaloby súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 9C/171/2012-290 zo dňa 07.05.2015 žalobe v celom rozsahu vyhovel. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 5Co/903/2015-319 zo dňa 26.10.2016 rozsudok prvoinštančného súdu vo veci samej potvrdil. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktoré bolo uznesením č. k. 3Cdo/105/2018-358 zo dňa 17.01.2019 odmietnuté. Ohľadne trov predmetného konania rozhodol súd prvej inštancie napadnutým uznesením č. k. 9C/171/2012-366 zo dňa 04.03.2020, ktorým žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%. Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalovaný, preto je preskúmanie správnosti rozhodnutia súdu o náhrade trov konania predmetom tohto odvolacieho konania.

8. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

9. Podľa § 251 CSP, trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

10. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

11. Podľa § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

12. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky je aj to, že účastník konania, ktorý v konaní, spravidla v spore, uspel, má, zásadne, právo na to, aby sa mu nahradili všetky trovy, ktoré zaplatil vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva. Ak sa chce súd odchyliť od tohto pravidla, musí vychádzať zo zákona a túto odchyľku aj náležite odôvodniť, inak porušuje základné právo na súdnu ochranu dotknutého účastníka.

13. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnej strane alebo strane, ktorej to priamo priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 Ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napríklad takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 257 CSP.

14. Ustanovenie § 255 ods. 1 CSP vyjadruje základnú zásadu uplatňujúcu sa pri náhrade trov konania. Strana sporu, ktorá v spore uspela, má nárok na náhradu trov tohto konania. Súd v takomto prípade uplatní zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu). Táto zásada sa však vzťahuje iba na sporové konanie. Nárok na náhradu trov konania má len strana sporu voči inej strane konania. Nedá sa však vylúčiť takýto nárok aj voči intervenientovi alebo inému subjektu sporového konania. Nároky na náhradu trov konania možno priznať alebo povinnosť na ich náhradu možno uložiť procesnému nástupcovi pôvodnej strany aj za časť konania, ktorá predchádzala tejto zmene subjektov. Základným meradlom pre nárok na náhradu trov je teda miera procesného úspechu vo veci. Podľa toho sa najprv určuje pomer úspechu či neúspechu vo veci, a až keď došlo k pomernému rozdeleniu náhrady, vypočítajú sa skutočne vynaložené náklady, a to u tej strany, ktorej úspech bol vyšší a má teda nárok na ich náhradu.

15. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v celom rozsahu (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Sžo 215/2010).

16. Odvolací súd preskúmajúc dôvodnosť podaného odvolania žalovaného dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie o priznaní náhrady trov konania žalobkyňi v plnom rozsahu. V predmetnom spore sa žalobkyňa po zmene petitu žaloby domáhala určenia, že predmetné nehnuteľnosti tvoria predmet dedičstva po poručiťelovi O. F.. Žalobkyňa bola v konaní plne úspešnou a na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že počas priebehu konania došlo k zmene žalobného petitu. V súlade s § 255 ods. 1 CSP má preto žalobkyňa nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. V danej veci by bolo nespravodlivé, pokiaľ by súd žalobkyňi náhradu trov konania čo i len čiastočne nepriznal, vzhľadom na jej procesný úspech, keďže strana, ktorá je v sporovom konaní procesne úspešnou, má nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Z dôvodu, že pre posúdenie nároku na náhradu trov konania je podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP podstatný predovšetkým úspech v konaní a žalobkyňa bola v konaní úspešná, vzniklo jej právo na náhradu trov konania. V podanom odvolaní žalovaný poukazoval na zmenu žaloby, vďaka ktorej bola žalobkyňa celkovo v spore úspešnou. Túto námietku, na ktorej odvolanie založil žalovaný, považoval odvolací súd za nedôvodnú. Zmena žaloby je prejavom dispozičnej zásady, ktorá je typická pre sporové konanie a umožňuje strane, aby modifikovala svoj žalobný návrh. Jedná sa o dispozičný procesný úkon so žalobou, nie o prostriedok procesného útoku alebo obrany. Za situácie, že žalobkyňa využila svoju možnosť dispozície so žalobou formou zmeny petitu, táto skutočnosť jej v žiadnom prípade nemôže byť na škodu, resp. príťaž, pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Ako uviedol súd prvej inštancie pri náhrade trov konania je úspech žalobkyne potrebné posudzovať výlučne z hľadiska zmeneného žalobného petitu. Odvolací súd sa pri rozhodovaní danej veci pridržiaval i ustálenej rozhodovacej súdnej praxe, pričom v tejto súvislosti poukazuje na vyššie citované rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, v ktorom Najvyšší súd SR vyjadril svoj právny názor, že u žalobcu ide o plný

úspech v spore vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej. Voľným výkladom tak možno dospieť k záveru, že aj v prípade zmeny žalobného petitu počas konania, je žalobca považovaný za procesne úspešného, ak súd žalobe po takejto zmene vyhovie. Aj v súlade s týmto právnym názorom odvolací súd považoval napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie za vecne správne, keď súd žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Odvolací súd rovnako poukazuje na českú judikatúru, v ktorej bol vyjadrený obdobný právny názor ako v prípade Najvyššieho súdu SR, že zmena žaloby (petitu) počas konania nie je dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania spore úspešnej strane (pozri uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 22 Cdo 3066/2014 zo dňa 29.06.2016).

17. V súvislosti s námietkou, že súd prvej inštancie neskúmal dôvody hodné osobitného zreteľa odvolací súd dodáva, že podľa § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Citované zákonné ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Výklad dôvodov hodných osobitného zreteľa zákon ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle ustálenej judikatúry (pozri napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010, či sp. zn. 3 MCdo 46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia (pozri rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10), ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15). Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 CSP vyjadrila svoje stanovisko.

18. V predmetnom prípade odvolací súd konštatuje, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že súd nevzhladol v danej veci žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali iný výrok o náhrade trov konania ako uviedol súd. Hoci v odôvodnení nie je výslovne konštatované, že dôvody hodné osobitného zreteľa súd nevzhladol, tento záver možno prijať po dôkladnom oboznámení sa s obsahom odôvodnenia súdu. Z odôvodnenia rozhodnutia je badateľné, že v konaní neexistuje dôvod, ktorý by bolo možné považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa. Nakoniec žalobkyňa ani žalovaný pred súdom prvej inštancie nedeklarovali žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, a žalovaný ani v podanom odvolaní neuviedol konkrétne výnimočné dôvody a okolnosti, ktoré je potrebné preskúmať v súvislosti s náhradou trov konania. Odvolací súd záverom zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa súd prvej inštancie riadil právnym názorom a pokynmi odvolacieho súdu uvedenými v predchádzajúcich rozhodnutiach.

19. V súvislosti s námietkou žalovaného o účelnosti vynaložených trov konania odvolací súd dodáva, že účelnosť trov konania posúdi súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

20. Žalovaný žiadne dôvody, ktoré by odôvodňovali iný výrok o náhrade konania neuviedol a nepreukázal.

21. Z uvedených dôvodov odvolací súd po prejednaní veci nepovažoval odvolanie žalovaného za dôvodné a napadnuté uznesenie ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

22. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že ich náhradu priznal úspešnej žalobkyni voči žalovanému. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

23. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací žalobu) (§ 428 CSP).